

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу **Дум'яка Юрія Любомировича на тему «Митний контроль у системі публічного управління сталим розвитком України в умовах інтеграції України до світового простору»**, подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 – публічне управління та адміністрування

Актуальність теми дисертаційної роботи

Актуальність дослідження зумовлено виокремленням ролі митного контролю в системі публічного управління сталим розвитком України в умовах інтеграції до світового простору через потребу декількох рівнів управління: міждержавного рівня – оскільки в організаційному та нормативному контексті задіяно спільні зусилля багатьох держав; національного рівня – оскільки лише на національному рівні можуть прийматися управлінські рішення щодо митного контролю; регіонального рівня – оскільки регіональні митниці безпосередньо реалізують митну політику, у тому числі щодо здійснення митного контролю. Україна приєдналася до глобальних процесів формування та забезпечення сталого розвитку у світовому просторі. Формування спільного простору на європейському континенті істотно наблизило Україну до глобалізаційних змін, тому спільна світова митна політика потребує вивчення, впровадження, розвитку, інноваційності.

Дослідження зумовлено відсутністю наукових робіт, що стосуються теоретико-методологічного та функціонального обґрунтування основ здійснення митного контролю у системі публічного управління сталим розвитком України в умовах інтеграції України до світового простору, що вказує на його актуальність та значущість для публічного управління та адміністрування.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність

У роботі ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх вірогідність є цілком обґрунтованою та достовірною, наукові положення, висновки і рекомендації є достатньо аргументованими та розкритими.

Ступінь обґрунтованості представлених у роботі наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджено достатньою кількістю використаних джерел, у тому числі міжнародної наукової та нормативно-правової бази. Перелік використаних нормативно-правових джерел, нормативних положень міжнародних інституцій вказує на високий рівень та цінність роботи саме у площині використання міжнародного досвіду та тенденцій розвитку предмету дослідження у світовому просторі.

Здобувач у роботі застосував достатню кількість загальнонаукових та спеціальних принципів, підходів, методів. Враховуючи методологічний напрям

предмету дослідження, у роботі яскраво прослідковується метод процесного аналіз для дослідження процесів, пов'язаних з реалізацією митного контролю, процедурних питань здійснення митного контролю, особливостей застосування інструментів митного контролю. Здобувач вміло застосував *метод аналогії* в частині розвитку категорійного апарату дослідження на основі міждисциплінарності категорійних ознак предмету дослідження.

Враховуючи мету дисертаційного дослідження, здобувачем розкрито роль митного контролю та його зміст у системі публічного управління сталим розвитком України через систематизацію його властивостей, основних теоретичних та практичних засад, нормативно-правових основ здійснення.

Дослідження та сформувані висновки у роботі вказують на те, що дисертант досягнув поставлених завдань та відповідно мети дослідження. Достовірність наукових положень підтверджується значною кількістю публікацій. Тому результати дослідження, представлені у роботі, є цілком обґрунтованими, завершеними та достовірними, а здобувач кваліфіковано підсумував проведену роботу, яка відповідає заявленим вимогам.

Наукова новизна, представлена у дисертації, її основні наукові положення, висновки та рекомендації

Здійснений аналіз основних теоретичних положень та практичних напрацювання дисертаційної роботи Ю.Л.Дум'яка призвели до результатів, які мають наукову новизну. Серед них можна виокремити теоретичні положення, методичні підходи та практичні рекомендації щодо здійснення митного контролю в системі публічного управління сталим розвитком України в умовах інтеграції України до світового простору.

Зокрема:

Вперше:

- розроблено концептуальні основи митного контролю у системі публічного управління сталим розвитком, які полягають у сукупності заходів, що здійснюються з метою додержання норм екологічного та митного права національного, міжнародного та міжнародного рівня, під час здійснення перевірки законності переміщення (перетину кордону, в'їзду, виїзду, транзиту, переміщення) через митний кордон України, зберігання і кінцевого використання товарів, що переміщуються між митними територіями держав, а також наявність і переміщення в межах митної території держави товарів, поміщених під процедуру кінцевого використання продуктів, товарів, послуг, які здійснюють вплив на стан сталого розвитку;

- розкрито сутність поняття «зелена митниця», який базується на меті запобігання незаконній торгівлі екологічно ризиковими товарами та речовинами; підвищення спроможності працівників митного та прикордонного контролю контролювати та сприяти легальній торгівлі; виявлення та запобігання незаконній торгівлі екологічно ризиковими товарами, на які поширюються відповідні заборони та обмеження у системі публічного управління.

Удосконалено:

- понятійно-категорійний апарат теорії публічного управління та адміністрування шляхом уточнення змісту дефініції «митний контроль у системі публічного управління сталим розвитком», під яким запропоновано розуміти систему державно-управлінського впливу для забезпечення виконання заходів митного контролю; нормативно-правового-забезпечення через прийняття вітчизняних нормативно-правових актів та приєднання до міжнародних актів спільного економічного простору; інституційно-функціонального забезпечення через підвищення ефективності діючих органів публічної влади та створення публічних інституцій на виконання функцій митного контролю у сфері забезпечення сталого розвитку;

- керівні принципи експортного контролю через аналіз та узагальнення практики міжнародних режимів експортного контролю (Вассенаарська домовленість, Група ядерних постачальників, Комітет Цангера, Режим контролю за ракетними технологіями та Австралійська група) у контексті виявлення екологічних та безпекових складових, а саме виокремлено такі ознаки керівних принципів як екологічність, безпека, оперативність, уніфікація та здійснено їх узагальнення через: відповідність міжнародним безпековим, екологічним та іншим нормам, які регулюють питання експорту щодо ризикових товарів на території держав-учасників митного режиму; належний рівень забезпечення програм режимів експортного контролю, зокрема фінансового, ресурсного забезпечення, технологічного, комунікаційного тощо; побудову міжнародної мережі, структур, інституцій тощо для впровадження та реалізацій прийнятих програм; кадрову політику та способи відбору, навчання кадрового ресурсу для виконання поставлених завдань у програмах; контроль за реалізацією програм.

Отримали подальший розвиток:

- система критеріїв, від яких залежить ефективність здійснення митного контролю у системі публічного управління сталим розвитком за рахунок доповнення їх міжнародними досягнення у сучасній системі митної справи, екологічної безпеки, прикордонного забезпечення, зокрема через застосування методологічних способів, узагальнення яких дало можливість зробити висновок, що серед них є методології декларативного (конференції, симпозіуми тощо), договірної (партнерство з приватним сектором, міжнародне співробітництво), виконавчо-розпорядчого (виконання Конвенцій, прийнятих ВМО) характеру;

- шляхи удосконалення організаційно-функціонального забезпечення митного контролю щодо управління ризиками на європейському просторі в контексті забезпечення сталого розвитку через: необхідність посилення уніфікованого застосування митного контролю; пропозицію розробки та впровадження повноцінного аналітичного та координаційного потенціалу на рівні ЄС; необхідність розробки та впровадження вимог до уніфікації митного контролю; необхідність створення регіональних митних лабораторій;

- шляхи удосконалення митного контролю в інтеграційних умовах забезпечення сталого розвитку через удосконалення митного контролю щодо управління ризиками на європейському просторі, зокрема через інноваційні способи підвищення екологічності та ефективності митного контролю в умовах інтеграції України до світового простору та перспективи розвитку технічного забезпечення здійснення митного контролю.

Особистий внесок здобувача

Зазначені у роботі теоретичні положення, методологічні розробки, практичні висновки в межах дослідження, зокрема ті, які характеризують його наукову новизну та практичне значення результатів, отримані автором особисто.

Теоретичне та практичне значення результатів дослідження

Теоретичне та практичне значення результатів дослідження полягає в узагальненні теоретичних положень попередніх досліджень та практичних рекомендаціях стосовно здійснення митного контролю в системі публічного управління сталим розвитком України в умовах інтеграції України до світового простору.

Практичне значення результатів дослідження полягає в інноваційних шляхах підвищення екологічності та ефективності митного контролю в умовах інтеграції України до світового простору, а саме через розробку таких напрямів як: інформаційний напрям, методологічний напрям, нормативно-правовий напрям, екологічний напрям. Було враховано міжнародний досвід інноваційності митного контролю щодо усунення проблем екологічної злочинності, запропоновано конкретні практичні кроки в операційній діяльності проведення митного контролю. Крім того, наукові положення дисертації можуть бути використані у науково-дослідницьких роботах, що виконуються у сфері митної та екологічної політики, митної справи, управління сталим розвитком, діяльності органів публічної влади, предметом відання яких виступає митний контроль в системі публічного управління сталим розвитком.

Достовірність наукових положень, висновків і науково-практичних рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується їх впровадженням у практичній діяльності. Результати дисертаційного дослідження було впроваджено у роботі Львівської митниці Державної митної служби України (довідка про впровадження №7.4-2/10/8732 від 11.04.2023р.); в навчальному процесі Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України (довідка про впровадження №19/09-04 від 16.02.2021).

Повнота викладу результатів дослідження в публікаціях

Основні теоретичні та практичні положення, наукові результати, що виносяться на захист і містять елементи наукової новизни, достатньо повно висвітлено у 12 наукових працях, з яких: 3 наукові статті у вітчизняних

фахових наукових виданнях, 2 статті в іноземних періодичних наукових виданнях та 7 тез доповідей на наукових конференціях.

У процесі оприлюднення наукових результатів було дотримано вимоги пунктів 9, 11 та 12 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ № 167 від 06.03.2019 р., а також наказу МОН України № 1220 від 23.09.2019 р. «Про опублікування результатів дисертації на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук».

Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація на тему «Митний контроль у системі публічного управління сталим розвитком України в умовах інтеграції України до світового простору» не містить порушень академічної доброчесності. Структура дисертації складається з анотації українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків. Оформлення дослідження відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації, її окремих положень та оформлення

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу загалом, обґрунтованість її теоретико-методологічних положень, доречно зробити декілька зауважень і звернути увагу на дискусійні положення дисертаційної роботи, а саме:

1. У Розділі 1 за назвою «Правові основи митного контролю в системі публічного управління сталим розвитком України в умовах інтеграції України до світового простору» у підрозділі 1.3. розкрито організаційно-правові основи митного контролю в системі публічного управління ЄС в контексті забезпечення сталого розвитку, що безумовно додає логічно-последовного напрямку розвитку предмету дослідження саме в умовах інтеграції України до світового простору, та, на нашу думку, звужує напрям дослідження саме щодо заявленого напрямку дослідження у розділі.

2. Враховуючи міждисциплінарність категорійних ознак предмету дослідження, доцільним видається систематизація категорійного апарату дослідження у контексті розкриття теоретичних основ митного контролю в системі публічного управління сталим розвитком України в умовах інтеграції України до світового простору. До прикладу, потребують розкриття поняття «екологічності та ефективності митного контролю», «методологія здійснення екологізації митного контролю у системі публічного управління», «екологічна та безпекова складова управління», «зелена митниця».

3. Розділ за назвою «Шляхи удосконалення митного контролю в інтеграційних умовах забезпечення сталого розвитку України» за назвою не враховує публічно-управлінський аспект, та у підрозділі 3.1. розкриває європейський досвід, зокрема щодо управління ризиками на європейському

просторі в контексті забезпечення сталого розвитку, без пояснення щодо можливості імплементації його у вітчизняну практику.

4. Оскільки в роботі піднята проблематика здійснення митного контролю в умовах інтеграції України до світового простору, доцільним виявляється розкрити роль та місце здійснення митної політики органами публічної влади України, їх діяльність в частині саме предмету дослідження, у тому числі з позиції забезпечення сталого розвитку.

Разом з тим, висловлені зауваження та рекомендації носять переважно дискусійний та рекомендаційний характер і не знижують загального позитивного враження від представленої дисертаційної роботи.

Загальний висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам МОН України

Дисертаційна робота Дум'яка Юрія Любомировича на тему «Митний контроль у системі публічного управління сталим розвитком України в умовах інтеграції України до світового простору» є самостійним, завершеним науковим дослідженням. Здобувач опрацював предмет дослідження та представив щодо нього висновки, які вказують на перспективу використання їх у подальших методологічних, теоретичних та практичних напрямках наукових пошуків у теорії і практиці публічного управління та адміністрування.

Дисертаційна робота виконана на високому теоретичному рівні, викладена виваженою науковою мовою, висновки ґрунтуються на результатах проведеного дослідження, які, в свою чергу, є достатньо аргументованими та доказовими. Дисертація Ю.Л. Дум'яка на тему «Митний контроль у системі публічного управління сталим розвитком України в умовах інтеграції України до світового простору» має теоретичну і практичну цінність, відповідає вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії та рекомендується до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент,

доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри державної
політики та врядування Навчально-
наукового інституту
адміністрування, державного
управління та професійного
розвитку Національного
університету «Львівська
політехніка»

Орест КРАСІВСЬКИЙ

«24»

квітня

2023 р.

Підпис завідуючого,

Орест КРАСІВСЬКИЙ